

Književstvo.

— „**Poezije**“. Založil Josip Pagliaruzzi-Krilan. I. zvezek. V Gorici 1887. Založil Anton Klodič-Sabladoski. Natisnila Hilarijanska Tiskarna. Mehkovezane 1 glđ.; lično v platno vezane 1 glđ. 50 kr. Dobivajo se pri knjigarji Wokulatu v Gorici in pri sestrah ranjkega pesnika (Marija in Adela Pagliaruzzi, Via St. Antonio, 4, v Gorici. „Ljublj. Zvon“ piše mej drugim o teh poezijah: „Prvi zvezek zbranih spisov Pagliaruzzijevih obseza samó prvo polovico njegovih liričnih in pripovednih pesmij; drugi zvezek nam prinese njegove spise v prozi in tretji nam podá drugo polovico njegovih poezij. Dasiravno na podlogi tega prvega zvezka ni še možno pregledati in oceniti vsega književnega delovanja Pagliaruzzijevega, in nam bode celotno sliko njegovo podati šele takrat, ko bodemo vso literarno ostalino njegovo imeli v rokah, vendar nam že tudi ta, prvi, zvezek njegovih „Poezij“ podaje najznačajnejše črte njegovega pesniškega bitja. Neki posebno dobredejen elegičen ton prevéva prve, najmlajše pesmi njegove. Pesnik ni še ukusil sadú spoznanja, vendar vé, koliko trpí človek, rodni mu brat in ne veseli, ne mika ga svet. Duša njegova hrepení po domači vasi, po lepem zelenem polji, po prijaznih gorah in glasnih vodah. „Da tukaj bi živel in spal nekđaj“, to so mu „edine želje“. Pesnik je pravi gorski sin, in te čute svoje lepo izraža v pesmih „Srcu“, „Slovó“ in „Na planine!“ V to domotožnost, v to željo po tihem srečnem „gorskem kotu“ se vriva globoka žalost zaradi smrti predrage matere. Toda žalosti njegove ne umejo ljudje, zatorej se jih ogiba. A živo mu bije srcé za teptano slovanstvo, zlasti za nesrečno rájo, in s krepkimi besedami slavi pogum slovenskih vojakov v daljni Bosni ter zavrača nasprotnike naše. Ako pa te lirične pesmi, vsaj nekatere, spominjajo nekoliko na Stritarjev in Gregorčičev vpliv, kaže se nam pesnik samostalnega umetnika v prelepih romancah in baladah svojih. Njegove balade in romance so umetni, s pravo národno poezijo navdahnjeni proizvodi in baš to jim daje v našem slovstvu stalno vrednost. Resnično, lepa knjiga so njegove „Poezije“, kakor je bila lepa duša, ki jih je porodila.“

— „**Sadjarstvo ali ovočarstvo**“. I. del. Navod k umnemu izgojevanju lepega, krepkega sadnega drevja, s posebnim ozirom na osnovo, vreditev in oskrbovanje drevesnic ljudskih šol. Spisal Rihard Dolenc, vodja deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu, Rudolfovo. Tiskal in založil J. Krajec. 1887. 71 str. Cena 70 kr., po poštni nakaznici naročena 75 kr. Knjiga ta ima naslednja poglavja: „Nekaj o sadjereji sploh. — O pomnožitvi sadje rodečih rastlin. Pomnožitev sadonosnih rastlin s semenom. Pomnožitev sadje rodečih rastlin s potaknenci. O daljnem ravnanju z dobljenimi divjakci, stratificiranim, pa ne v sejalnico posejanim semenom in s potaknenci v drevesnici. Vzgojevanje pritlikovega drevja. Za drevesnico najbolj priporočljive sorte ali vrste sadnega drevja“. Iz tega čitatelji lahko posnamejo vsebino te lične knjige, katerej so v pojasnilo pridejane tri table z mnogimi prav dobrimi podobami. Za posestnike sadjarje je v tej knjigi mnogo in jako ukovitega gradiva, zaradi tega ne dvojimo, da bodo pridno segali po njej.

— „**Nova skladba**“ izšla je pod naslovom: „Geslo: „Kar zamore, vsak storiti je dolžan“. 12 prediger za orglje ali harmonij po motivih pesnij iz „Cecilije“ zložil in častitemu gospodu Feliksu Stegnarju, c. kr. učitelju, deželnemu poslancu itd. v srčni hvaležnosti poklonil Danilo Fajgelj. Op. 26. Cena 50 kr. Tiskali in založili Blaznikovi nasledniki v Ljubljani 1887“. (,Návod“.)

— „**Triglav**“. Slovenske pesni. Za samospjev sè spremljevanjem klavirja, uredil Ant. Foerster. Zvezek I. V Praze. Nakladatelj Fr. A. Urbanek. — Vsak prijatelj národne glasbe bode te zbirke vesel, ker mu ponuja 12 národnih napevov z jako mičnim in vsakej pesni primer-nim spremljevanjem, katero vsacemu, le kolikaj izobraženemu igralcu, ne dela težav. Vnanja oblika je elegantna, tisk razločen. Gosp. skladatelj daje tudi Čehom priliko, se seznaniti z našimi národnimi pesnimi, ker jim na vsakej strani tolmači nerazumljive izraze. — Želeli bi le, da g. Foerster nadaljuje omenjeno zbirko, katera bode čitalnicam in družinam dobro došla. Cena I. zvezku je 1 glđ. 20 kr. Udje „Glasbene Matice“ dobé ga po znižani ceni za 80 kr. pri gosp. skladatelji.

Dopisi.

Z Dunaja. G. Josip Ciperle, tukajšnji meščanski učitelj, vrl naš rojak in sotrudnik, izvoljen je v zadnji konferenciji meščanskih učiteljev Dunajskih odbornikom stalnega odbora uč-

teljske konferencije za mesto Dunaj. Kandidatom je bil postavljen od učiteljskega društva »Bürger-schule«. Agitacija »zoper« in »za« je bila živalna; gosp. Ciperle pa je zmagal s 190 proti 120 glasom.

Iz Koroškega. V 12. dan preteč. m. je bil v Beljaku občni zbor tukajšnjega učiteljskega društva »Lehrerbund-a«. Udeležilo se ga je precej učiteljev, in g. predsednik prof. dr. Brandl poudarjal je celó v ogovoru: »da je bil ta zbor redkokdaj tako dobro obiskan, nego danes!« — Obravnavala sta se dva predmeta. »O socialnem stanju učiteljevem«, — govoril gospod prof. Braumüller. — »O šolskih zdravnikih«, — govoril g. učitelj Frisch. Braumüller-jev govor opiral se je na sledeče točke: 1. Učitelj naj se, kolikor možno, odteguje vsakim strankarskim preprirom; 2. Vzgoja in naobraženost učiteljeva bodita vsestranski. On je naravnost nasproten novim nameram, katere hočejo učitelja le v praktičnem oziru izobraževati, — ker se mu zdí, da se bo to razvilo v »handwerksmässige Ausbildung«. 3. Materijelno stanje naj se mu izboljša, — kajti svet sodi človeka le po tem, »kar šteje«. 4. Šolske zadeve naj se dado le v roke učiteljem in učiteljskim zborom v reševanje. 5. Naj bi se učiteljem veselje do poklica pospeševalo z večkratnimi odlikovanji, nego se to sedaj godí. 6. Učiteljstvo naj bi samo delovalo v boljše socialno stanje s tem, da povečuje učiteljska društva in njih delavnost. 7. S povzdigo kolegijalnosti. — Gospod Frisch pa je v svojem govoru zahteval, naj bi 1. za vsaki šolski okraj bil poseben šolski zdravnik, kateri bi véasih obiskoval šole, ter pazil na njih zdravstvene razmere. 2. Da bi bili ti zdravniki udje okrajnih šolskih svetov. 3. Da bi se nauk o higijeni vpeljal kot učni predmet v učit. izobraževališča. Na to pa mu je vodja učit. izobraževališča v Celovcu g. Brandl odgovoril, da se pripravniki učé somatologijo in natoroznanstva, katere je usposobijo vsako popularno razpravo o jednacijah predmetih razúmevati in se toraj učitelj v tem lahko sam vzgoja. — Na ta odgovor bila je točka ovržena. Toliko o tem. Govorilo in sklepalo se je mnogo, a sklenilo malo. Peticija za izboljšanje plač pradolžena je deželnemu odboru, kateri ji obeta krepke podpore. Da se bo pa v peticiji, namenjenej deželnemu zboru, kolikor moč oziralo na vsestranske potrebe učiteljstva — sestavil je odbor učiteljskega društva »Lehrerbund« takozvane: »Fragebogen«, katere bode razposlal mej učiteljstvo in bo tū sém zapisalo svoje želje itd. Ali ne bo odbor novorojenega »Lehrerbund-a« pri tacem velikanskem delu — kakeršno mu bodo »Fragebogen« prouzročili — onemagal?

Iz Šent-Jarnej. (Zahvala.) Izpolnujem veselo dolžnost, da se slavnemu društvu »Národná Šola« v Ljubljani prísrečno zahvaljujemo, ker je, kakor užé tudi druga leta, za mal znesek ubogi šolski mladini na tukajšnji trirazrednici blagovolilo poslati obilo raznega šolskega blaga. Vsem prijateljem in rodoljubom šolskim to prekorišno društvo toplo priporočamo, da bi je podpirali šolam na korist. Prísrečna hvala torej v imenu obdarovane šolske mladine, kakor tudi v imenu šolskega vodstva in predsednika kr. šol. sveta.

Ignacij Wutscher,
predsednik.

Jan. Sajè,
nadučitelj.

Iz Logatca. Dnevni red učiteljske konferencije v Logaškem okraju 1887. leta. (2. avg. 1887. l. v Logatecu.) 1. Otvoritev konferencije in imenovanje predsednikovega namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Opazke gosp. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šolstva v okraju. 4. Posvetovanje o izdaji popisa šolskega okraja Logaškega. 5. Predavanje gospodov nadučiteljev Josipa Žirovnika in Janeza Pipana o vprašanji: Kako je mogoče pri ponavljavnem pouku uspešno delovati? 6. Predavanje o vprašanji: Kdaj se more po obstoječih postavah otrok od obiskovanja ljudske šole oprostiti? (Predavatelj bode izžreban.) 7. Volitev novega uda v c. kr. okrajni šolski svet za ostalo dobo poslovanja. 8. Volitev stalnega odbora. 9. Poročilo o stanju okrajne knjižnice. 10. Volitev knjižničnega odbora. 11. Predlogi udov konferencije, kateri se pa morajo najdalje do 20. julija t. l. pri odboru pismeno naznauti.

Iz Ljubljane. K preizkušnji učiteljske sposobnosti so meseca maja t. l. prišli ti-le gg. učitelji in gg. učiteljice: Črnologar Konrad, zač. učit. v Vel. Gabru; Gettwert Vil., učit. na ev. šoli v Ljubljani; Hočevar Iv., zač. učit. na Jesenicah; Krauland Matej, učit. v Koprivniku; Krauland P., zač. učit. v Ovečjaku; Levstik Anton, zač. učitelj v Senožečah; Lunaček Aleksander, zač. učitelj v Srednji Vasi (v Bohinji); Marolt Fr., zač. učitelj v Blagovici; Mezan Mihael, zač. učitelj na Slapu; Moro Hugo, podučitelj v Šent-Mohorji (na Koroškem); Müllner Evgen, zač. učitelj pri M. Dev. v Polji; Perko Jos., zač. učitelj v Šent. Mihelu pri Žužemberku; Potokar Alojzi, zač. učitelj v Čirknici; Reich Jos., zač. učitelj na

Vinici; Rozman Ign., zač. učit. v Mešnjah; Savrl Val., zač. učit. v Maihavu; Schmiedt Fr., zač. učit. v Žireh; Šober Ivan, zač. učit. v Črmošnjicah; Stampf Moric, učit. na meščanski šoli v Fünfhaus-u pri Dunaji (za meščanske šole III. skupine); Tomazič Ivan, zač. učitelj v Zalogu; Dolinar Josipina, podučiteljica v Malestig-u pri Beljaku; Franko Viljelmina, vrtarica na c. kr. učiteljski v Ljubljani; Ihan Gabrijela, zač. učiteljica v Brezicah; Jankovič Franciška, zač. učiteljica v Semiču; S. Mantuani Antonija, zač. učit. v Lihtenturnovi sirotišnici v Ljubljani; Podkrajšek Kornelija, zasebnica (iz francosčine). Dopolnil je preizkušnjo g. Brzin Fr. iz krščanskega nauka.

— Preizkuša učiteljske sposobnosti je v četrtek 12. t. m. s svojo navzočnostjo počastil tudi naš preblagorodni c. kr. deželni predsednik baron A. Winkler ter se je živo zanimival pri izvrševanju zdanjih dejanskih učiteljskih izpitov.

— Uradna konferencija mestnega učiteljstva v Ljubljani boče v 16. dan junija t. l. Zraven navadnih točec obravnavalo boče se tudi: Kako naj šola deluje in vpliva na spodobno vedénje šolske mladine zunaj šole?

— † Franjo Hrovat, umirovljen mestni župnik, bivši ravnatelj avstr. hospica v Jeruzalemu, vitez reda sv. Božjega groba (in l. 1858. in 1859. tudi prvi vodja I. mestne deške ljudske šole pri sv. Jakobu v Ljubljani) je 8. t. m. umrl, star 74 let. Naj v miru počiva!

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gosp. Šribar Maks, nam. učitelj v Trebelnem, je za trdno postavljen v Gorenjo Sušico. — Gosp. Jaklič Ivan, zač. učit. v Topli Rebri, je za trdno postavljen. — Učiteljsko službo na meščanski šoli v Krškem je dobil gosp. Romih Tomaž, podučitelj na 5razr. ljudski šoli v Ptujih.

Razpis učiteljske službe.

Na Kranjskem. V Litijskem šol. okraji se bodo te-le učiteljske službe namestile:

1. druga učiteljska služba na dcorazredni ljudski šoli na Vačah blizu Litijske s 400 gld. letne plače;

2. na čveterorazredni ljudski šoli v Šent-Vidu pri Zatičini tretja učiteljska služba s 450 gld., in četrta učiteljska služba s 400 gld. letne plače. Prosilci naj svoje prošnje po uradnem potu do 1. junija t. l. vlagajo pri

c. kr. okrajnem šolskem svétu v Litiji.

V J. R. Milic-evi tiskarni je ravnokar v **tretjem natisu** na svitlo prišla

Pesmaričica po številkah

za nežno mladino.

Sčstavlil **Anton Foerster.**

Cena 15 kr., po pošti 2 kr. več.

Vizitnice

na lepem in trdnem papirji, v različnih velikostih, natiskujejo se po najnižji cení v tiskarnici J. R. Milic-a v Ljubljani. 100 komadov po 40, 50, 60, 70 kr. itd.

Listnica založništva: Č. g. I. T. pri B. Cr.: 16/1. 1887 naročnino vzprejeli ter Vam jo vpisali za II. pol. 1885. 1 gld. 50 kr., in za I. pol. 1886. 1 gld. 50 kr.; 3/5. 1887. prejeli naročnine 3 gld. ter Vam jo vpisali za II. pol. 1886. 1 gld. 50 kr. in za I. pol. 1887. 1 gld. 50 kr. — Vis. čast. g. M. Sk. dek. v Ribnici: Pomota je bila v tem, ker je bil naslov dvakrat stavljen.